

پیام برجانی ظریف به اروپا

الدار ممدوف در رسانه ی غربی «امواج مدیا» نوشت: مرکز سیاست گذاری اروپا (EPC) که اندیشکده ای مطرح در بروکسل به شمار می رود...

الدار ممدوف در رسانه ی غربی «امواج مدیا» نوشت: مرکز سیاست گذاری اروپا (EPC) که اندیشکده ای مطرح در بروکسل به شمار می رود، در تاریخ ۲۵ اسفند برای بحث در مورد احیای توافق هسته ای ایران و نقش احتمالی اتحادیه اروپا و گروه E3 (انگلیس، فرانسه، آلمان) در این روند، میزبان وزیر امور خارجه ایران محمد جواد ظریف بود.

به گزارش «انتخاب»؛ در ادامه این مطلب آمده است: این واقعیت که این گفتگو رویداد آغازین مجموعه مباحثات ژئوپلیتیک EPC بود، از اولویت بالایی برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) برای فعالان سیاست خارجی بروکسل حکایت دارد.

ظریف همانطور که در نامه ی ۲۲ اسفند خود به بول، نماینده عالی اتحادیه اروپا در سیاست خارجی نوشته بود مسئولیت احیای برجام را بر عهده آمریکا قرار داد. استدلال وی این است که واشنگتن باید فقط به توافقی که در سال ۱۳۹۴ امضا کرد؛ اما در سال ۱۳۹۷ از آن خارج شد؛ بازگردد و بطور کامل از آن پیروی کند. آنطور که ظریف می گوید این بازگشت به تعهدات موجب می شود "علت" فاصله گرفتن ایران از تعهداتش از بین برود و تهران را به پیروی کامل از توافق وادارد. با این حال، دیپلمات ارشد ایران چند پیام نیز برای EU/E3 (اتحادیه اروپا/تروئیکای اروپایی) داشت.

اول و مهمتر از همه اینکه علی رغم ناامیدی ایران از ناتوانی اروپا در اجرای موثر برجام - جدا از اظهارات و مخالفت با دولت ترامپ در شورای امنیت سازمان ملل - تهران هنوز هم اتحادیه اروپا و بول را مجرای مناسبی برای طراحی روند احیای این توافق می داند. اما برای این کار اتحادیه اروپا و سه کشور اروپایی می بایست با رفتاری قاطع دولت بایدن را تشویق کنند تا به این توافق بازگردد. این نظر با رویکرد ایالات متحده در تضاد است. آمریکا می خواهد از «اهرم فشار» ایجاد شده توسط تحریم های ترامپ استفاده کند تا قبل از بازگشت به برجام امتیازات بیشتری از تهران بگیرد. جای تعجب نیست که سخنان وندی شرمن گزینه ی پیشنهادی بایدن برای معاونت وزارت امور خارجه مبنی بر اینکه «سال ۲۰۲۰ سال ۲۰۱۵ نیست ... ژئوپلیتیک منطقه تغییر کرده است و راه پیش رو نیز باید به همین ترتیب تغییر کند» توسط تهران رد شده است.

از دید اروپا و طبق پیشنهاد بول، تشکیل یک جلسه غیررسمی با حضور کشورهای امضاکننده برجام و ایالات متحده هیچ ضرری نخواهد داشت. اما ایران بدون دریافت امتیازات واقعی؛ از جمله رفع تحریم های ترامپ؛ حاضر نیست دوباره با آمریکا پای میز مذاکره حتی به صورت چندجانبه بنشیند. از این نظر، صدور بیانیه مشترک سه کشور اروپایی در مورد برجام با یک طرف غیربرجانی؛ ایالات متحده؛ تنها طن تهران را افزایش داده است که آنچه طرف غربی به دنبال آن است، حقیقتاً احیای توافق نیست، بلکه می خواهد تهران را مقصر شکست احتمالی این توافق معرفی کند.

این موضوع به نکته ی مهم دیگری اشاره دارد که بهتر است EU/E3 در نظر بگیرد؛ محدودیت های سیاسی دولت رئیس جمهور میانه رو حسن روحانی در داخل ایران. همانطور که ظریف در رویداد EPC گفت هیچ اتفاقی در خلاء نمی افتد.

لازم به ذکر است که مخالفان روحانی از منتفع نشدن اقتصاد ایران از برجام؛ برخلاف وعده ی اصلی رئیس جمهور؛ علیه دولت وی و به طور کلی علیه اردوگاه میانه رو در ایران استفاده می کنند.

در حالی که اغلب در غرب، عرصه سیاسی در ایران یکپارچه تلقی می شود، اما جریان های سیاسی مختلفی در این کشور وجود دارند و بازیگران سیاسی مختلفی برای کسب امتیاز رقابت می کنند. در این شرایط سیاسی، دولت روحانی نمی تواند از خود ضعف نشان دهد، زیرا مذاکره با آمریکا در تهران کاری بی فایده شمرده می شود.

با این حال، به هیچ وجه نباید این طور تلقی کرد که نتیجه انتخابات ایران در احیای برجام نقشی نخواهد داشت.

هرچه به انتخابات ریاست جمهوری در ایران نزدیک می شویم، دولت روحانی بیشتر به یک «اردک لنگ» تبدیل می شود. استقرار دولت جدید نیز زمان بر خواهد بود و بعید است مذاکرات جدید زودتر از شش ماه پس از انتخابات انجام شود. مهمتر از همه اینکه پارامترهای توافق تغییر چشمگیری به نفع غرب نخواهد داشت؛ و بعید است موضوعاتی نظیر موشک های بالستیک ایران یا نگرانی ها در مورد نقش منطقه ای ایران را در بر بگیرد. بنابراین تسریع در بازگشت به برجام از نظر سیاسی امری مصلحت

آمیز است زیرا هنوز افرادی در ایران وجود دارند که مایل هستند این کار را انجام دهند و ضمناً دارای تخصص دیپلماتیک و فنی مربوطه هستند. همچنین طرف ایرانی طبق حداقل پانزده گزارش آژانس بین المللی انرژی اتمی، سابقه ی اثبات شده ای در عمل به تعهدات خود دارد.

اگر اروپا در مورد احیای برجام جدی است، باید به جای اثبات وفاداری خود به ایالات متحده با همراهی با تعلل این کشور، از دولت بایدن بخواهد سریع و بی قید و شرط به این توافق بازگردد. خوب است سایر کشورهای عضو اتحادیه اروپا – فراتر از گروه E3 – نیز به همین منظور دیپلماسی فعالی را در پیش بگیرند. سفر اخیر وزیر امور خارجه ایرلند به تهران نمونه خوبی از چنین تلاش هایی است که می بایست توسط سایر کشورهای اتحادیه اروپا نیز انجام شود.

در حقیقت، ظریف در سخنان خود خطاب به EPC تأکید کرد که ایران با برخی از کشورهای عضو اتحادیه اروپا، به ویژه در جنوب اروپا و اسکاندیناوی "روابطی عالی" دارد. این کشورها باید انحصار E3 بر دیپلماسی اروپا در روابط با ایران را به چالش بکشند، نه فقط به این دلیل که این موضوع بر امنیت کل قاره تأثیر می گذارد، بلکه به خاطر اینکه یکی از کشورهای گروه E3 - انگلیس - دیگر حتی عضو اتحادیه اروپا نیست.

در صورت نابودی برجام، خاورمیانه آینده ای تاریک و همراه با درگیری های بیشتری خواهد داشت. گفتگوی EPC با ظریف به موقع این موضوع را یادآوری کرد که هنوز فرصت محدودی برای جلوگیری از تحقق چنین آینده ای وجود دارد. از دست دادن این فرصت حماقت است.